

HOOFDSTUK 2

KINDEREN IN HUN GEZINSCONTEXT: EEN BLIK OP DE DIVERSITEIT

In dit hoofdstuk schetsen we de diversiteit aan gezins-
kenmerken in Vlaanderen op het niveau van de kinderen

(met kinderen als teleenheid). Cijfers over het aantal gezinnen
en hun omvang zijn opgenomen in hoofdstuk 8.

Dit hoofdstuk bevat de volgende tabellen en grafieken:

2.1 Kinderen naar gezinsvorm en gezinstype (alleenstaande moeder, gehuwd of ongehuwd paar ...)	38
2.2 Kinderen naar aantal minderjarige broers en zussen in het gezin	39
2.3 Kinderen onder de 12 jaar naar leeftijd van hun ouders	41
2.4 Kinderen naar nationaliteit	42
2.5 Kinderen naar andere nationaliteiten	43
2.6 Kinderen naar herkomst	44
2.7 Kinderen naar herkomstland(en)	45
2.8 Herkomst kinderen per provincie	46
2.9 Borelingen naar origine van de moeder	47
2.10 Borelingen met een moeder van niet-Belgische origine per provincie	48
2.11 Borelingen naar taal moeder-kind	49
2.12 Borelingen van wie de taal moeder-kind niet het Nederlands is per provincie	50
2.13 Leerlingen met een niet-Nederlandse thuistaal	51

BRONNEN EN TECHNISCHE BEMERKINGEN

De cijfers over de samenstelling van het gezin komen van
Statistiek Vlaanderen, maar zijn gebaseerd op bronbestanden
van het Rijksregister. Ze steunen dus op officiële
domiciliegegevens. Feitelijke gezins- of verblijfssituaties kunnen
daarvan afwijken. Bovendien is het op basis van die data
niet mogelijk om zuiver uit te klaren of een kind bij zijn/haar
(biologische) ouders woont of in een nieuw samengesteld gezin.

De cijfers over nationaliteiten en herkomst zijn afkomstig van
het Belgische statistiekbureau Statbel en de Kruispuntbank
van de Sociale Zekerheid (KSZ) en ze worden afgeleid van
het Rijksregister. De cijfers over de origine van moeders van
borelingen en de cijfers over de taal tussen moeder en kind
steunen op registraties door Kind en Gezin. Cijfers over de
thuistaal van leerlingen komen van het departement Onderwijs
en Vorming. Meer info over de bronnen en berekeningswijzen
vind je in de Bijlage.

1. KINDEREN NAAR GEZINSVORM EN GEZINSTYPE

**Het aandeel kinderen in een
eenoudergezin blijft stabiel.
Oudere kinderen wonen vaker in
een eenoudergezin. Het aandeel
kinderen dat leeft bij een gehuwd
paar blijft teruglopen**

De meeste minderjarigen (82,6%) leven in
een tweeoudergezin. 14,6% woont in een
eenoudergezin. De cijfers blijven al enkele
jaren nagenoeg stabiel. Er is wel een
groot verschil naargelang de leeftijd van
de kinderen. 7,6% van de kinderen onder
de 3 jaar leeft in een eenoudergezin, bij
de 12- tot 18-jarigen gaat het om 19,4%
(zie tabel 2.1).

Uit niet-opgenomen cijfers weten we dat
de interprovinciale verschillen klein zijn.
Het aandeel kinderen onder de 18 jaar

in een eenoudergezin ligt het hoogst
in Antwerpen (15%) en het laagst in
Limburg (13,4%).

De cijfers over de gezinsvorm bleven de
voorbije jaren dus redelijk stabiel. Er zijn
wel duidelijke verschuivingen op het vlak
van het gezinstype.

Het aandeel kinderen bij gehuwde paren
neemt jaar na jaar af (van 59,2% in
2018 naar 58,2% in 2020). Steeds meer
kinderen leven immers bij een *ongehuwd
paar*. Zo zien we de voorbije jaren een
evolutie van 23,6% in 2018 naar 24,4%
in 2020.

Bekijken we de cijfers in detail, dan zien
we dat het aandeel kinderen dat bij een
gehuwd paar woont het grootst is bij

de oudere kinderen (62,4% bij de 12- tot
18-jarigen t.o.v. 49,8% bij de kinderen van
0 tot 3 jaar).

12,2% van de kinderen onder de 18 jaar
woont bij een *alleenstaande moeder*
en slechts 2,4% bij een *alleenstaande
vader*. Die cijfers liggen heel wat lager
bij de jongste kinderen. 6,7% van de
kinderen onder de 3 jaar woont bij een
alleenstaande moeder en 0,9% bij een
alleenstaande vader.

Het percentage kinderen dat bij
een alleenstaande moeder of een
alleenstaande vader woont, bleef de
voorbije jaren nagenoeg ongewijzigd.

2.1 Kinderen naar gezinsvorm en gezinstype (alleenstaande moeder, gehuwd of ongehuwd paar ...)

	2018	2019	2020				Totaal
	Totaal	Totaal	Kinderen onder de 3 jaar	Kinderen van 3 tot 6 jaar	Kinderen van 6 tot 12 jaar	Kinderen van 12 tot 18 jaar	
Tweeoudergezin	82,8	82,8	87,7	85,8	82,8	78,6	82,6
Kind bij gehuwd paar	59,2	58,8	49,8	54,9	59,5	62,4	58,2
Kind bij ongehuwd paar	23,6	24,0	37,9	30,9	23,3	16,2	24,4
Eenoudergezin	14,3	14,5	7,6	10,9	14,8	19,4	14,6
Kind bij alleenstaande moeder	12,0	12,1	6,7	9,3	12,4	16,0	12,2
Kind bij alleenstaande vader	2,3	2,4	0,9	1,5	2,4	3,5	2,4
Ander/niet bekend	2,8	2,8	4,7	3,4	2,3	2,0	2,7
Kind inwonend bij een ander kerngezin ⁽¹⁾	2,7	2,7	4,7	3,3	2,3	1,8	2,7
Kind in collectief huishouden ⁽²⁾	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Totaal	100,0 (N=1 271 607)	100,0 (N=1 277 456)	100,0 (N=196 051)	100,0 (N=210 122)	100,0 (N=450 425)	100,0 (N=428 739)	100,0 (N=1 285 337)

2.1 Gezinsvorm en gezinstype van kinderen onder de 18 jaar - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 1 januari

Bron: Gegevens uit het Rijksregister via Statistiek Vlaanderen - bewerkt door Opgroeien

(1) Bv. bij de grootouders

(2) Collectieve huishoudens bestaan uit meerdere niet-verwante personen die in instellingen en gemeenschappen leven zoals rusthuizen, rust- en verzorgingstehuizen, weeshuizen, studenten- en arbeidshomes, verpleeginstellingen, strafinrichtingen en kloosters

2. AANTAL ANDERE KINDEREN IN HET GEZIN

Uit de gegevens over de samenstelling van een gezin op hetzelfde domicilie-adres kunnen we afleiden met hoeveel andere kinderen minderjarigen (nog) samenwonen. We tellen hierna wel enkel de minderjarige kinderen en we beschouwen kinderen op hetzelfde adres als (stief)broers of (stief)zussen.

23,4% van de kinderen onder de 18 jaar vormt het enige minderjarige kind in het

gezin, 46,2% heeft 1 broer of zus onder de 18 jaar, 20,6% van de kinderen leeft samen met 2 andere kinderen en 9,8% heeft 3 of meer broers of zussen onder de 18 jaar.

Tabel 2.2 geeft de percentages weer per leeftijdsklasse en toont aan dat de jongste en oudste kinderen duidelijk het meest als enige minderjarige in het gezin vertoeven, wat ook begrijpelijk is.

Bij de eerste groep zijn er wellicht nog broers of zussen op komst, de tweede groep heeft vaak broers of zussen die al meerderjarig zijn. Bij de kinderen tussen 3 en 12 jaar zijn er beduidend meer kinderen met 1 of 2 broers of zussen.

2.2 Kinderen naar aantal minderjarige broers en zussen in het gezin ⁽¹⁾

Kinderen	2018	2019				Totaal	2020				Totaal
	Totaal	Kinderen onder de 3 jaar	Kinderen van 3 tot 6 jaar	Kinderen van 6 tot 12 jaar	Kinderen van 12 tot 18 jaar		Kinderen onder de 3 jaar	Kinderen van 3 tot 6 jaar	Kinderen van 6 tot 12 jaar	Kinderen van 12 tot 18 jaar	
Enig kind	23,8	36,7	17,4	14,5	30,2	23,6	36,9	17,5	14,5	29,6	23,4
1 ander kind	46,1	40,7	52,4	49,4	41,8	46,0	40,6	52,5	49,4	42,2	46,2
2 andere kinderen	20,6	15,1	20,9	24,8	18,8	20,7	14,8	20,7	24,7	18,9	20,6
3 andere kinderen	6,6	5,1	6,4	7,9	6,2	6,7	5,1	6,4	7,9	6,3	6,7
4 of meer andere kinderen	2,9	2,4	2,8	3,4	3,0	3,0	2,5	2,9	3,5	3,0	3,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.2 Aantal andere kinderen onder de 18 jaar met wie minderjarige kinderen samenwonen - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 1 januari

Bron: Gegevens uit het Rijksregister via Statistiek Vlaanderen - bewerkt door Opgroeien

(1) Alleen kinderen die bij een gehuwd of ongehuwd paar of bij een alleenstaande ouder wonen

3. LEEFTIJD VAN DE OUDERS BIJ KINDEREN ONDER DE 12 JAAR

Veel jonge kinderen hebben een (stief)vader die ouder is dan de (stief)moeder

26,6% van de kinderen onder de 12 jaar heeft een moeder die 40 jaar is of ouder. 43,3% van de kinderen van die leeftijd heeft een vader die 40 jaar is of ouder. We zien in alle leeftijdsklassen dat er meer kinderen zijn met een oudere vader dan kinderen met een oudere moeder. Zo heeft bv. 40,5% van de kinderen van

6 tot 12 jaar een moeder van minstens 40 jaar, maar bijna 60% van de 6- tot 12-jarigen heeft een vader van minstens 40 jaar.

Bij kinderen onder de 12 jaar zien we steeds minder kinderen met ouders onder de 30 jaar en neemt het aandeel kinderen met ouders van minstens 40 jaar toe. Zo is er een afname van het aandeel kinderen met een moeder onder de 30 jaar van 16,9% in 2010 naar

12,5% in 2020. Dat kan te maken hebben met de voortschrijdende impact van uitstelgedrag voor het eerste kind en met de daling van het vruchtbaarheidscijfer van vrouwen onder de 30 jaar. Het heeft wellicht ook te maken met het gegeven dat het aandeel eerste geboorten de laatste jaren lager ligt dan het aandeel gezinsuitbreidingen met 'volgende' kinderen (zie hoofdstuk 1).

2.3 Kinderen onder de 12 jaar naar leeftijd van hun ouders ⁽¹⁾

	2010	2019	2020			Totaal
	Totaal	Totaal	Kinderen onder de 3 jaar	Kinderen van 3 tot 6 jaar	Kinderen van 6 tot 12 jaar	
Huidige leeftijd van de (stief)moeder						
Onder de 20 jaar	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
20 tot 25 jaar	2,7	1,6	4,8	1,5	0,2	1,6
25 tot 30 jaar	14,1	11,4	25,6	12,9	3,7	10,9
30 tot 35 jaar	29,1	28,2	41,5	37,0	18,0	28,0
35 tot 40 jaar	31,9	33,0	21,3	33,4	37,6	32,9
40 tot 45 jaar	17,0	18,8	5,7	12,5	28,4	19,3
45 tot 50 jaar	4,4	5,9	0,6	2,2	10,0	6,0
50 jaar en ouder	0,7	1,1	0,3	0,3	2,1	1,2
Totaal	100,0 (N=762 369)	100,0 (N=814 881)	100,0 (N=185 025)	100,0 (N=199 725)	100,0 (N=428 788)	100,0 (N=813 538)
Huidige leeftijd van de (stief)vader						
Onder de 20 jaar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20 tot 25 jaar	0,9	0,6	1,6	0,5	0,1	0,5
25 tot 30 jaar	7,5	5,6	14,6	5,6	1,3	5,5
30 tot 35 jaar	22,1	20,0	36,9	26,0	9,0	19,7
35 tot 40 jaar	31,7	31,2	27,9	36,4	29,7	30,9
40 tot 45 jaar	23,9	24,0	11,9	19,5	32,4	24,4
45 tot 50 jaar	9,8	11,9	4,5	7,7	17,3	12,0
50 jaar en ouder	4,1	6,7	2,6	4,4	10,2	7,0
Totaal	100,0 (N=693 157)	100,0 (N=740 660)	100,0 (N=172 895)	100,0 (N=182 740)	100,0 (N=383 025)	100,0 (N=738 660)

2.3 Kinderen onder de 12 jaar: huidige leeftijd van de (stief)moeder en de (stief)vader - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 1 januari
Bron: Gegevens uit het Rijksregister via Statistiek Vlaanderen - bewerkt door Opgroeien
(1) Betreft de ouder(s) en/of stiefouder(s) met wie het kind samenwoont

4. KINDEREN MET EEN ANDERE NATIONALITEIT EN/OF VAN ANDERE ORIGINE

Uit tabel 2.4 blijkt dat in 2020 10,3% van de minderjarigen in het Vlaamse Gewest niet de Belgische nationaliteit heeft.

Het aandeel kinderen met een andere nationaliteit ligt hoger bij jonge dan bij oudere kinderen. Het aandeel kinderen met een andere nationaliteit is sinds

2003 meer dan verdubbeld (van 4% naar 10,3%). De toename is wel iets groter bij de jonge kinderen.

Uit niet-opgenomen cijfers blijkt dat Antwerpen het grootste aandeel minderjarigen met een andere nationaliteit

telt (13,4%). In West-Vlaanderen is het aandeel het laagst (7,3%). Oost-Vlaanderen (8,3%), Vlaams-Brabant (10,3%) en Limburg (10,7%) nemen een tussenpositie in.

2.4 Kinderen naar nationaliteit

	2003	2010	2015	2019	2020
Kinderen onder de 3 jaar					
Belgisch	95,5	92,6	89,8	87,8	87,5
Ander	4,5	7,4	10,2	12,2	12,5
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kinderen van 3 tot 6 jaar					
Belgisch	95,8	93,3	91,0	89,0	88,6
Ander	4,2	6,7	9,0	11,0	11,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kinderen van 6 tot 12 jaar					
Belgisch	96,1	93,8	92,1	90,3	89,9
Ander	3,9	6,2	7,9	9,7	10,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kinderen van 12 tot 18 jaar					
Belgisch	96,3	94,8	92,5	91,5	91,1
Ander	3,7	5,2	7,5	8,5	8,9
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kinderen onder de 18 jaar					
Belgisch	96,0	93,9	91,8	90,1	89,7
Ander	4,0	6,1	8,2	9,9	10,3
Totaal	100,0 (N=1 206 487)	100,0 (N= 1 255 426)	100,0 (N=1 252 370)	100,0 (N=1 277 456)	100,0 (N=1 285 337)

2.4 Kinderen onder de 18 jaar naar huidige nationaliteit - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 1 januari
Bron: Statbel

De cijfers van Statbel bevatten echter geen details over de nationaliteiten van de kinderen die niet de Belgische nationaliteit hebben. Via de KSZ beschikken we wel over meer info, maar dan enkel in nationaliteitsgroepen en niet voor het meest recente jaar.

Uit tabel 2.5 blijkt dat 60% van de minderjarigen met een andere nationaliteit, een nationaliteit van een ander EU-land heeft: 28,2% heeft de nationaliteit van 1 van onze buurlanden, 21% een nationaliteit uit de groep Oost-Europese landen van de Europese Unie en 9,2% een Zuid-Europese nationaliteit.

De grootste groep kinderen met een niet-EU-nationaliteit komt uit Azië, niet zozeer uit Turkije (2%), maar wel uit de andere landen van Azië (16%). 3,4% van de kinderen met een andere nationaliteit heeft de nationaliteit van een Maghreb-land.

Niet alle kinderen met de Belgische nationaliteit hebben die nationaliteit al van bij hun geboorte. Er zijn ook Belgische kinderen wiens ouders een andere nationaliteit hebben en/of als eerste nationaliteit een andere nationaliteit hadden. Al die mogelijke combinaties qua nationaliteitshistoriek maken het mogelijk om in tabellen 2.6 en 2.7 na te gaan hoeveel kinderen een andere herkomst hebben.

2.5 Kinderen naar andere nationaliteiten

Nationaliteitsgroep ⁽¹⁾	Aandeel t.o.v. alle kinderen met een andere nationaliteit		
	2016	2017	2018
Europese Unie	61,2	60,8	60,0
<i>Buurlanden</i>	30,5	29,3	28,2
<i>Oostelijk deel</i>	19,9	20,6	21,0
<i>Zuidelijk deel</i>	8,8	9,1	9,2
<i>Westelijk en noordelijk deel (excl. buurlanden)</i>	2,0	1,8	1,6
Niet-Europese Unie	35,5	35,2	35,6
<i>Maghreb-landen</i>	3,9	3,7	3,4
<i>Congo-Kinshasa, Burundi, Rwanda</i>	1,9	1,8	1,7
<i>Overige landen Afrika</i>	5,2	5,3	5,5
<i>Turkije</i>	2,1	2,0	2,0
<i>Overige landen Azië</i>	14,5	15,3	16,0
<i>Andere Europese landen</i>	6,0	5,4	5,2
<i>Zuid- en Midden-Amerika</i>	1,1	1,1	1,1
<i>Noord-Amerika/Oceanië</i>	0,8	0,7	0,7
Onbekende vreemde nationaliteit	3,3	4,0	4,4
Totaal	100,0 (N=118 765)	100,0 (N=123 585)	100,0 (N=129 288)

2.5 Kinderen onder de 18 jaar naar andere nationaliteit - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 31 december
Bron: Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid - globale webtoepassing
(1) Omdat de cijfers door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid niet op het niveau van de afzonderlijke nationaliteiten ontsloten worden, kunnen we enkel cijfers over nationaliteitsgroepen geven. Die nationaliteitsgroepen zijn opgebouwd op basis van de continenten en op basis van een zekere geografische indeling van de Europese Unie en Afrika. Voor het jaar 2018 wordt het Verenigd Koninkrijk nog tot de Europese Unie gerekend

Herkomst is gebaseerd op de eigen huidige en eerst geregistreerde nationaliteit en de eerst geregistreerde nationaliteit van de ouder(s).

Tabel 2.6 toont aan dat bijna 38% van de minderjarigen een vreemde herkomst heeft: 27,6% is Belg met een buitenlandse achtergrond en 10,3% heeft een andere nationaliteit. Over de Belgische kinderen met vreemde herkomst zijn via Statbel meer details beschikbaar. Bijna de helft (12,5% van de 27,6%) heeft 2 ouders van vreemde herkomst, meer dan een derde van hen heeft 1 ouder van vreemde herkomst en minder dan 1 op 5 (4,5% van de 27,6%) heeft een buitenlandse eerst

geregistreerde nationaliteit.

Sinds 2010 is zowel het aandeel Belgische kinderen met een buitenlandse achtergrond als het aandeel kinderen met een buitenlandse nationaliteit duidelijk toegenomen.

Het is belangrijk om op te merken dat een andere nationaliteit of herkomst op zich niet betekent dat het kind zelf gemigreerd is. Volgens Statbel is het geboorteland een betere indicator om aan te duiden of iemand al dan niet een migratiebeweging heeft gemaakt. Uit niet-opgenomen cijfers voor 2020 weten we dat 94,3% van de Belgische kinderen met een buitenlandse

achtergrond en 47,5% van de niet-Belgische kinderen in België zijn geboren.

De cijfers van Statbel over herkomst bevatten echter geen details over het herkomstland of over de leeftijd van de kinderen. Via de KSZ beschikken we wel over meer info, maar niet voor het recentste jaar. Uit tabel 2.7 blijkt voor 2018 dat 23,5% van de minderjarigen een herkomst heeft van buiten de Europese Unie en dat 13% een EU-herkomst heeft. 11,1% van de kinderen heeft als herkomst een land uit Afrika. Het is duidelijk dat er onder de jongste kinderen meer kinderen van vreemde herkomst zijn dan bij de oudste leeftijdsgroep (39,6% versus 34%).

2.6 Kinderen naar herkomst

	2010	2018	2019	2020
Belg met Belgische achtergrond	73,4	64,2	63,2	62,2
Belg met een buitenlandse achtergrond	20,5	26,3	26,9	27,6
<i>Kind Belg als eerste nationaliteit, 1 ouder met buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit</i>	9,7	10,6	10,6	10,6
<i>Kind Belg als eerste nationaliteit, 2 ouders met buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit</i>	6,9	11,6	12,1	12,5
<i>Kind met buitenlandse eerst geregistreerde nationaliteit</i>	3,9	4,1	4,2	4,5
Niet-Belg	6,1	9,5	9,9	10,3
Totaal	100,0 (N=1 225 426)	100,0 (N=1 271 607)	100,0 (N=1 277 456)	100,0 (N=1 285 337)

2.6 Kinderen onder de 18 jaar naar herkomst - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 1 januari
Bron: Statbel

2.7 Kinderen naar herkomstland(en) ⁽¹⁾

	Kinderen onder de 3 jaar	Kinderen van 3 tot 6 jaar	Kinderen van 6 tot 12 jaar	Kinderen van 12 tot 18 jaar	Totaal
Belgische herkomst	57,7	58,5	60,9	64,4	61,2
Vreemde herkomst Europese Unie	12,8	13,0	13,2	12,9	13,0
<i>Buurlanden</i>	5,2	5,8	6,4	6,7	6,2
<i>Westelijk en noordelijk deel (exclusief buurlanden)</i>	0,6	0,6	0,7	0,8	0,7
<i>Zuidelijk deel</i>	2,6	2,8	3,0	3,0	2,9
<i>Oostelijk deel</i>	4,4	3,8	3,1	2,4	3,2
Vreemde herkomst niet-Europese Unie	26,3	25,8	23,7	20,7	23,5
<i>Andere Europese landen</i>	3,4	3,4	2,9	2,6	3,0
<i>Maghreb-landen</i>	8,0	7,9	7,5	6,1	7,2
<i>Congo-Kinshasa, Burundi, Rwanda</i>	1,3	1,4	1,3	1,2	1,3
<i>Overige Afrikaanse landen</i>	3,3	3,2	2,7	2,1	2,7
<i>Turkije</i>	3,8	3,9	3,8	3,7	3,8
<i>Overige Aziatische landen</i>	5,2	4,7	4,3	3,9	4,4
<i>Noord-Amerika/Oceanië</i>	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
<i>Zuid- en Midden-Amerika</i>	1,0	1,0	0,9	0,8	0,9
Onbekende vreemde nationaliteit	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4
Geen informatie beschikbaar	2,7	2,2	1,8	1,6	2,0
Totaal	100,0 (N=196 930)	100,0 (N=211 322)	100,0 (N=449 491)	100,0 (N=420 511)	100,0 (N=1 278 254)

2.7 Kinderen onder de 18 jaar naar herkomstland per landengroep - Vlaams Gewest (percentage) - situatie op 31 december 2018

Bron: Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid - globale webtoepassing - bewerkt door Opgroeien

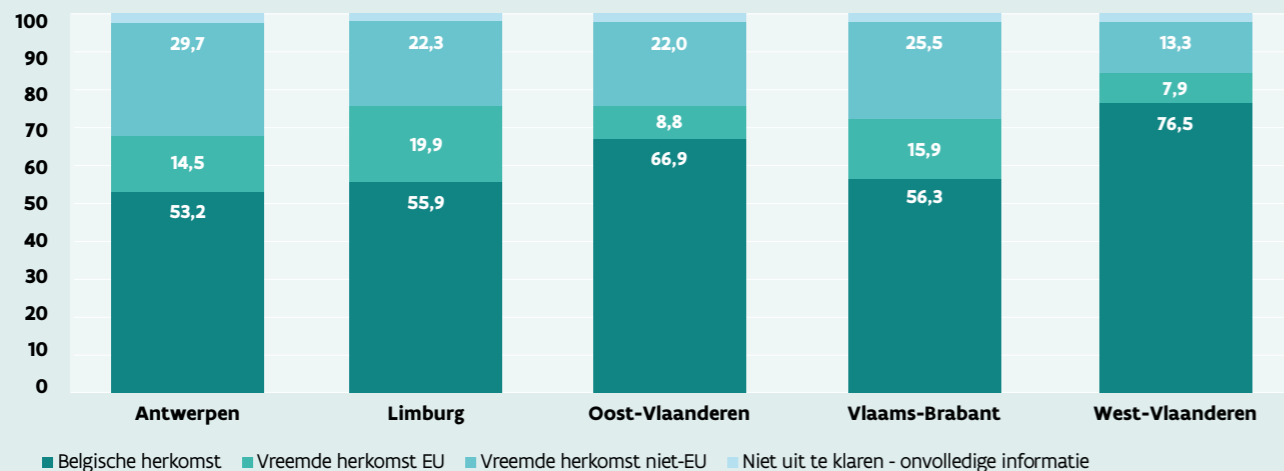
(1) De gegevens verschillen van Statbel omdat de gegevens van de KSZ betrekking hebben op de situatie op 31 december en die van Statbel over de situatie op 1 januari gaan

Grafiek 2.8 toont aan dat de herkomst van de kinderen sterk varieert naargelang de provincie. Antwerpen kent het grootste aandeel kinderen van buitenlandse herkomst (44,2%), waarbij het dan vooral

om kinderen van niet-EU-herkomst gaat. Limburg kent een bijna even groot aandeel kinderen van vreemde herkomst (42,1%), maar de samenstelling EU en niet-EU is er meer gelijkmatig dan

in Antwerpen. West-Vlaanderen kent het laagste aandeel kinderen met een vreemde herkomst (21,2%).

2.8 Herkomst kinderen per provincie

2.8 Herkomst van kinderen onder de 18 jaar per provincie (percentage) - situatie op 31 december 2018
Bron: Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid - globale webtoepassing - bewerkt door Opgroeien

Kind en Gezin registreert de *origine van de moeder van het kind* door de moeder te vragen naar haar nationaliteit bij haar geboorte. Kind en Gezin heeft dat kenmerk in 2020 voor 95,9% van de in Vlaanderen geboren kinderen in kaart gebracht. Het aandeel ontbrekende waarden ligt lager dan in 2019 (4,1% t.o.v. 5,4%). Hoewel de cijfers dus niet op alle

geboren kinderen zijn gebaseerd, drukken we ze toch uit als valide percentages zodat we zinvol kunnen blijven vergelijken met de voorgaande jaren en tussen provincies. Het feit dat een moeder bij haar geboorte een andere nationaliteit had (bv. Pools, Duits, Marokkaans), betekent niet dat ze tijdens haar leven zelf

geïmmigreerd is (ze kan al haar hele leven in Vlaanderen wonen) of niet geïntegreerd zou zijn. Het kan perfect dat een moeder die bij haar geboorte de Marokkaanse nationaliteit had, intussen al heel lang de Belgische nationaliteit heeft en haar hele leven Nederlands heeft gesproken.

Tabel 2.9 geeft aan dat 30,1% van de kinderen geboren in 2020 een moeder heeft die bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit had, een stijging met 1,1 procentpunt t.o.v. 2019. Uit niet-opgenomen cijfers weten we dat het aantal borelingen met een moeder van niet-Belgische origine sinds 2005 is toegenomen met 11,7 procentpunten.

Het gaat om meer dan 170 verschillende *nationaliteiten* van de moeder bij haar geboorte. De meest voorkomende nationaliteiten zijn Marokkaans (4,6%), Nederlands (2,1%), Roemeens (2%) en Turks (1,9%).

Het aandeel borelingen met een moeder van Marokkaanse, Nederlandse en

Turkse origine varieert sinds 2015 licht. We zien wel een toename van het aandeel borelingen met een moeder van Roemeense en Afghaanse origine.

2.9 Borelingen naar origine van de moeder⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Belgisch	73,6	71,9	71,9	71,0	69,9
Marokkaans	4,4	4,6	4,8	4,5	4,6
Nederlands	2,0	2,1	2,0	2,1	2,1
Roemeens	1,3	1,5	1,6	1,9	2,0
Turks	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
Pools	1,4	1,5	1,3	1,5	1,4
Afghaans	0,7	0,7	0,8	1,1	1,2
Bulgaars	0,6	0,8	0,7	0,8	0,9
Russisch	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8
Syrisch	0,6	0,7	0,8	0,7	0,7
Congolees	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6
Irakees	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6
Andere nationaliteiten	11,5	12,3	11,9	12,4	13,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.9 Borelingen naar origine van de moeder (nationaliteit van de moeder bij haar geboorte) - Vlaams Gewest (percentage)
Bron: Mirage - registratiesysteem Kind en Gezin

(1) Het gaat voor alle duidelijkheid om percentages t.o.v. de groep kinderen van wie de nationaliteit van de moeder geregistreerd kon worden. In 2020 ging het om 95,9% van de geboortepopulatie. Doordat de registratie in 2018 iets onvollediger was dan in andere jaren moeten evoluties met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden

2 \ Kinderen in hun gezinscontext: een blik op de diversiteit

Er zijn grote provinciale verschillen (zie tabel 2.10). Antwerpen heeft het hoogste percentage kinderen met een moeder van niet-Belgische origine (37,2%). In Vlaams-Brabant heeft 32,2% van de borelingen een moeder van niet-Belgische

origine. In West-Vlaanderen ligt het aandeel borelingen met een moeder van niet-Belgische origine aanzienlijk lager dan in de andere provincies (20,5%).

2.10 Borelingen met een moeder van niet-Belgische origine per provincie ⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Antwerpen	34,3	36,6	36,3	36,6	37,2
Vlaams-Brabant	28,6	30,0	31,0	30,8	32,2
Limburg	24,3	25,5	25,9	26,8	28,3
Oost-Vlaanderen	22,9	23,7	24,3	26,1	27,1
West-Vlaanderen	16,0	17,9	17,3	19,2	20,5
Vlaams Gewest	26,4	28,1	28,1	29,0	30,1

2.10 Borelingen van wie de moeder niet van Belgische origine is (d.w.z. niet de Belgische nationaliteit had bij haar geboorte) naargelang de provincie - Vlaams Gewest (percentage)
Bron: Mirage - registratiesysteem Kind en Gezin

(1) Het gaat voor alle duidelijkheid om percentages t.o.v. de groep kinderen van wie de nationaliteit van de moeder geregistreerd kon worden. In 2020 ging het om 95,9% van de geboortepopulatie. Doordat de registratie in 2018 iets onvollediger was dan in andere jaren moeten evoluties met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden

2 \ Kinderen in hun gezinscontext: een blik op de diversiteit

5 TAALSITUATIE IN HET GEZIN

5.1. De taal tussen moeder en kind

30% van de borelingen heeft niet het Nederlands als taal moeder-kind

Jonge kinderen die thuis een andere taal spreken dan het Nederlands worden geconfronteerd met grotere uitdagingen om het later op school en op de arbeidsmarkt goed te doen. Onder meer daarom registreert Kind en Gezin de taalgegevens. We bekijken de taal waarin

de moeder met haar kind praat, wat niet noodzakelijk betekent dat de moeder geen Nederlands spreekt of begrijpt en/of dat er niemand anders in het gezin Nederlands spreekt met het kind. Kind en Gezin heeft dat kenmerk in 2020 voor 98,6% van de in Vlaanderen geboren kinderen in kaart gebracht. Hoewel de cijfers dus niet op alle borelingen zijn gebaseerd, bieden ze toch een grote meerwaarde.

Bij 30% van de kinderen geboren in het Vlaamse Gewest in 2020 is de taal tussen

moeder en kind niet het Nederlands. Frans is de meest gebruikte andere taal (6,4%). Arabisch (4,3%) en Turks (2,6%) komen respectievelijk op de tweede en derde plaats.

Het aandeel kinderen dat Nederlands spreekt met hun moeder is stabiel gebleven t.o.v. 2019. Sinds 2016 zien we vooral een toename van kinderen die thuis Frans en Roemeens spreken met hun moeder.

2.11 Borelingen naar taal moeder-kind ⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Nederlands	72,8	71,3	71,0	70,0	70,0
Frans	5,6	5,7	5,8	5,9	6,4
Arabisch	4,1	4,3	4,5	4,3	4,3
Turks	2,7	2,8	2,7	2,7	2,6
Roemeens	1,2	1,4	1,6	1,8	1,8
Engels	1,2	1,3	1,2	1,2	1,3
Pools	1,3	1,4	1,3	1,4	1,2
Berbers	1,4	1,6	1,4	1,3	1,2
Andere talen	9,8	10,2	10,5	11,3	11,1
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

2.11 Borelingen naar de taal die de moeder spreekt met het kind - Vlaams Gewest (percentage)

Bron: Mirage - registratiesysteem Kind en Gezin

(1) Het gaat voor alle duidelijkheid om percentages t.o.v. de groep kinderen van wie de taal tussen moeder en kind geregistreerd kon worden. In 2020 ging het om 98,6% van de geboortepopulatie

2 \ Kinderen in hun gezinscontext: een blik op de diversiteit

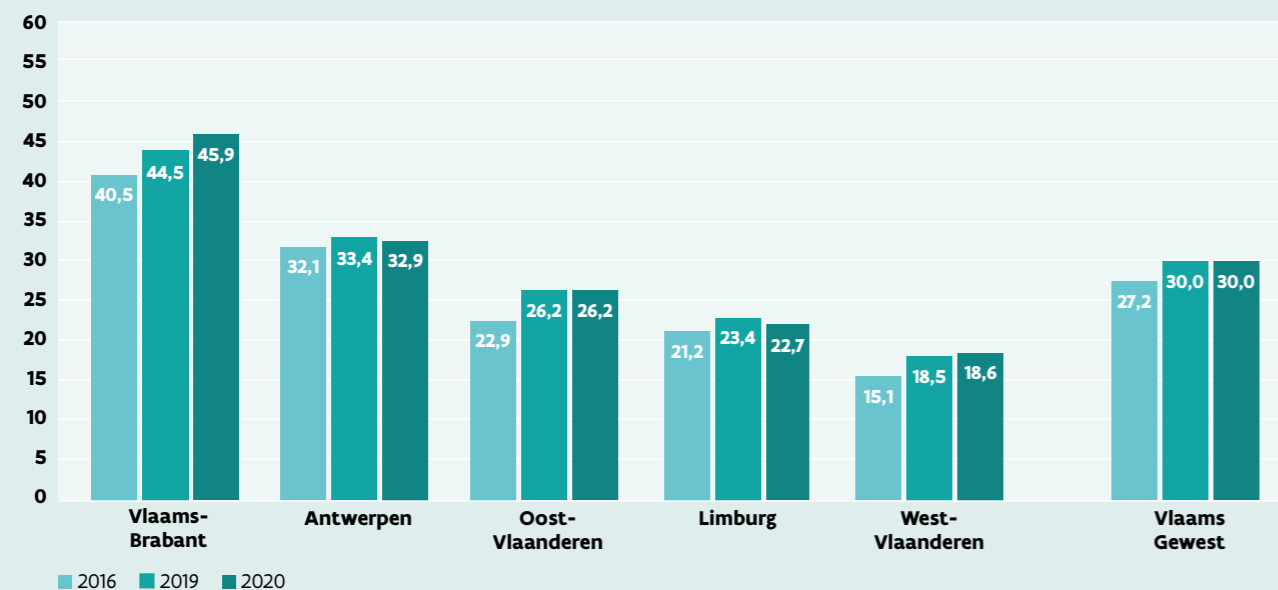
Er zijn grote provinciale verschillen (zie grafiek 2.12). In Vlaams-Brabant spreekt 45,9% van de kinderen geen Nederlands met hun moeder, in Antwerpen 32,9%. In Oost-Vlaanderen (26,2%), Limburg (22,7%) en West-Vlaanderen (18,6%) liggen die percentages heel wat lager. In Antwerpen en West-Vlaanderen komt Arabisch als vreemde taal het meest voor (respectievelijk 6% en 3,2%). In Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen

is dat Frans (respectievelijk 24,6% en 4,2%) en in Limburg is Turks (6,7%) de meest voorkomende vreemde taal tussen moeder en kind.

Sinds 2016 is in alle provincies het aandeel kinderen met een andere taal dan het Nederlands als taal met hun moeder toegenomen. In Vlaams-Brabant, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen bedraagt de stijging zelfs meer dan 3 procentpunten. Hoewel tabel 2.11

aantoonde dat het aandeel kinderen dat Nederlands spreekt met hun moeder op Vlaams niveau stabiel blijft in 2020, illustreert grafiek 2.12 dat er op provinciaal niveau t.o.v. 2019 wel evoluties zijn. Vlaams-Brabant kent een toename van het aandeel borelingen van wie de taal tussen moeder en kind niet het Nederlands is (+1,4 procentpunt), in de provincies Antwerpen en Limburg neemt dat aandeel af.

2.12 Borelingen van wie de taal moeder-kind niet het Nederlands is per provincie ⁽¹⁾

2.12 Borelingen van wie de taal die de moeder met het kind spreekt niet het Nederlands is - per provincie (percentage)

Bron: Mirage - registratiesysteem Kind en Gezin

(1) Het gaat voor alle duidelijkheid om percentages t.o.v. de groep kinderen waarvan de taal tussen moeder en kind geregistreerd kon worden. In 2020 ging het om 98,6% van de geboortepopulatie

2 \ Kinderen in hun gezinscontext: een blik op de diversiteit

5.2. De thuistaal bij leerlingen in het Vlaamse onderwijs

Het aandeel leerlingen in het Vlaamse onderwijs met een niet-Nederlandse thuistaal neemt schooljaar na schooljaar toe

In het Vlaamse onderwijs wordt het kenmerk thuistaal niet-Nederlands* geregistreerd. Voor het schooljaar 2019-2020 zien we dat 22,2% van de kleuters als thuistaal niet het Nederlands heeft. Bij kinderen in het lager onderwijs is dat 19,5% en bij leerlingen in het voltijds secundair onderwijs is dat 16,4%. In de

afgelopen 5 schooljaren nam het aandeel leerlingen met een niet-Nederlandse thuistaal jaar na jaar toe.

* De taal die de leerling in het gezin spreekt, is niet het Nederlands indien de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met 3 gezinsleden (de leerling niet meegerekend) met maximum 1 gezinslid Nederlands spreekt. Broers en zussen worden hierbij als 1 gezinslid beschouwd

2.13 Leerlingen met een niet-Nederlandse thuistaal ⁽¹⁾

	2016	2017	2018	2019	2020
Kleuteronderwijs	18,6	19,6	20,5	21,2	22,2
Lager onderwijs	16,2	16,9	17,7	18,6	19,5
Voltijds secundair onderwijs	12,5	13,5	14,4	15,5	16,4

2.13 Leerlingen uit het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap die een niet-Nederlandse thuistaal spreken - wonend in het Vlaamse Gewest, situatie op de eerste schooldag van februari (percentage)

Bron: Vlaamse Statistische Autoriteit, dataloep leerlingkenmerken

(1) Het kenmerk thuistaal niet-Nederlands is niet beschikbaar voor leerlingen in het buitengewoon onderwijs